

To: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @bij12.nl]
Cc: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @bij12.nl]
From: 5.1.2e [redacted]
Sent: Mon 6/23/2025 4:04:08 PM
Subject: RE: DNA-analyses door ForGen en INBO
Received: Mon 6/23/2025 4:04:17 PM

Beste 5.1.2e [redacted]

5.2.1 [redacted]
5.2.1 [redacted] Daarom is de hoofdlijn: we willen graag met hem in gesprek, dat weet hij al van mij. Maar zal pas na zijn en na onze vakanties plaatsvinden. Dat ga ik regelen. Er is ook niet direct haast bij, maar doel is en zou wat mij betreft moeten zijn dat ook NPHV wil samenwerken. Over het hoe kunnen we het dan hebben. Dus de inhoud even vooruitschuiven maar voor het proces staan wij altijd open. Maar ter indicatie toch enige inhoudelijk kanttekeningen van mijn kant.

Hij komt met verschillende onderwerpen op de lijn:

DNA analyses

Ik weet even niet heel precies hoe men aan DNA monsters binnen de hekken van NPHV komt. Er wordt immers niet actief gemonitord. Maar wat wel kan is dat via de gevonden dode wolven of door derden ingestuurde foto's, drollen (?) of haren (aan grens hekken) gegevens bekend zijn. En dat is in aantal situaties het geval. Exacte data daarvan kunnen 5.1.2e [redacted] / 5.1.2e [redacted] aangeven. Maar zeker is m.i. wel dat dit op een toegestane werkwijze heeft plaatsgevonden. (Als wij data hebben staan die in de rapportages en houden we niet achter of zo..)

Hybridisatie

5.1.2e [redacted] blijft op zoek naar hybride wolven, wij hebben dat tot op heden echt niet aangetoond. Zoals ik meestal uitleg: we zijn er niet naar op zoek, maar we (WENR) ziet dat wel. Er is in NL ook eigenlijk geen reden voor, dan moet er echt sprake zijn van loslopende(verwilderde) honden. In andere landen zeker in Italië en Spanje is daar reden voor, hier niet. En ja de studie geeft aan dat bij her kolonisatie de kans groter is, zal zo zijn, maar dan tot op heden niet in NL. Achterliggend motief is dat hij dekt dat hybriden makkelijke geschoten kunnen worden, en dat is ook nog maar de vraag (nu iet of het moet overduidelijk zijn). M.b.t. de detectie/analyse techniek denk wij wel na over een preciezere/directere methode om dit evt. aan te treffen. Dat is onderdeel van de nieuwe aanbesteding en daarmee keuze van provincies. [redacted]

5.2.1 [redacted]

Communicatie

5.2.1 [redacted] maar vanuit Bij12 blijven wij neutraal en stellen slechts vast dat 'wij' geen toegang tot het terrein hebben. De pers heeft dit wat anders neergezet, daarover is contact met 5.1.2e [redacted] geweest en uitgelegd, dat wij geen invloed/rectificatie konden duiden omdat het niet is neergezet als onze uitspraak. Het zij zo. Wat niet wegneemt dat wij kunne overwegen meer duidelijkheid te geven over in welke gebieden wij actieve monitoring doen. En dus daarbuiten niet actief maar allen passief gegevens binnen krijgen (en dat kan dus ook vanuit grondgebied NPHV zijn).

En er wordt aan Bij12 niet formeel doorgegeven wat de stand van zaken is m.b.t. de wolvenstand binnen de hekken. Mij in ieder geval niet bekend. (Ik hoor wel eens wat via andere kanelen) Want anders zouden wij dat zeker in onze voortgangsrapportages meenemen incl, bronvermelding. M.a.w. wij zijn niet bezig met een negatieve framing.

Tot slot: wij moten dit intern even op een rij zetten en dan het gesprek met NPHV aangaan.

Met vriendelijke groeten,
5.1.2e [redacted]

Van: 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@bij12.nl>
Verzonden: woensdag 18 juni 2025 15:11
Aan: 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@bij12.nl>
Onderwerp: FW: DNA-analyses door ForGen en INBO

Hoi 5.1.2e [redacted]

Kun jij mij adviseren wat te doen nav deze mail?
44521236

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@hogeveluwe.nl>

Verzonden: woensdag 11 juni 2025 16:15

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@bij12.nl>

Onderwerp: FW: DNA-analyses door ForGen en INBO

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2e@hogeveluwe.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Geachte 5.1.2e

In het verlengde van onderstaande mailwisseling twee zaken.

Als onderdeel van de definiëring van de probleemwolf die een hardloopster heeft gebeten, heeft de provincie DNA-stalen opgestuurd naar het INBO. In de rapportage van het INBO is vervolgens opgenomen *Volgens het genotype gaat het om een mannelijke nakomeling van de roedel van de Hoge Veluwe, GW4655m*. Hierover heb ik contact opgenomen met het INBO met de vraag hoe zij tot die uitspraak zijn gekomen. In dat gesprek kwam naar voren dat het INBO vanuit de Zoogdiervereniging samples van het Park aangereikt heeft gekregen welke zij hebben geanalyseerd. Dat niet wetende dat het niet is toegestaan om ook maar iets uit het Park mee te nemen en dat derhalve de samples illegaal zijn verkregen. Ervan uit gaande dat Bij12 hiervan niet op de hoogte is, is het natuurlijk opmerkelijk dat de Zoogdiervereniging, waar Bij12 als opdrachtgever van het wolvenmeldpunt mee samenwerkt, een eigen werkwijze hanteert welke niet in de rapportages terug te vinden is. Hoe kijkt u hier tegenaan?

Daarnaast een terugkerend thema wat mij bezighoudt, hybridisatie. In de studie 'Management and ecologie of wolf-dog hybride in Poland', waar onder andere het Senckenberg instituut aan mee heeft gewerkt, wordt (vertaald) aangegeven:

'Hoewel hybridisatie tussen wolven (Canis lupus) en huishonden (C. l. familiaris) wereldwijd wordt beschouwd als een bedreiging voor de genetische integriteit van wolvenpopulaties, lijkt dit fenomeen vooral vaak voor te komen in gebieden die momenteel opnieuw door wolven worden gekoloniseerd. Ondanks het belang hiervan zijn beoordelingen van optimale beheersstrategieën voor wolf-hondhybriden, evenals onderzoek naar de ecologie van hybriden, tot nu toe grotendeels verwaarloosd.

Hier rapporteren we intensief onderzoek naar wolf-hondhybriden in Polen sinds 2014, toen het eerste dergelijke incident werd gemeld. We maakten gebruik van 13 autosomale microsatellieten, 93 SNP's geoptimaliseerd voor de identificatie van hybriden, en cameravallen om de frequentie en verspreiding van wolf-hondhybridisatie te onderzoeken. We analyseerden uiterlijke kenmerken, voortplanting en dieet van hybriden, evenals de resultaten van beheersmaatregelen uitgevoerd door bevoegde overheidsinstanties.

Wolf-hondhybridisatie werd vastgesteld in alle wolvenbeheerseenheden in Polen: de Baltische, Karpatische en Centraal-Europese regio's. Onze studie onthulde aanzienlijke verschillen in morfologisch uiterlijk en voortplantingsparameters tussen hybriden en pure wolven, maar grote overeenkomsten in prooisamenstelling. Beheersmaatregelen, waaronder het doden van zowel volwassen dieren als welpen, leverden grotendeels positieve resultaten op, maar werden sterk beïnvloed door diverse sociaal-politieke factoren.'

Als ik dat combineer met een uitspraak van het Senckenberg instituut op de Wolvenconferentie in Lunteren dat hybridisatie gemeten wordt ten opzichte van de genetische variëteit van de ter plaatse bekende pack wordt, ondanks dat hybridisatie klaarblijkelijk ook in de centraal Europese populatie is waargenomen, niet de mate van hybridisatie gemeten maar het verschil ten opzichte van wat lokaal bekend is. Ofwel, als in de dominante reu en teef allebei 50% hond en 50% wolf zijn wordt (als ik het goed begrijp en uitleg) geconcludeerd dat een nakomeling 100% wolf is omdat deze niet afwijkt van de lokaal bekend pack. Als mijn redentatie klopt dan moeten wij toch enorm voorzichtig zijn in Nederland helemaal wetende dat wolven Nederland koloniseren en dat daar het risico het grootst is? Hoe gaat Bij12 hiermee om?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

44521236^{2e}

0009

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Apeldoornseweg 250, 7351 TA Hoenderloo

T: +31 (0)55 378 81 00

M: +31 (0)6 5.1.2e

W: www.hogeveluwe.nl

@: 5.1.2e @hogeveluwe.nl

Het Nationale Park De Hoge Veluwe bestaat 90 jaar! Bekijk alle activiteiten rondom ons jubileum op hogeveluwe.nl/jubileum

De informatie verzonden met dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. In voorkomende gevallen wordt u verzocht dit bericht terug te sturen of het origineel te vernietigen. NP De Hoge Veluwe staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mailbericht, noch voor een tijdige ontvangst.

Van: 5.1.2e

Verzonden: vrijdag 23 mei 2025 12:39

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@bij12.nl>

Onderwerp: RE: DNA-analyses door ForGen en INBO

Geachte 5.1.2e

Hoewel ik geen geneticus ben vind ik de opmerking 'Onderliggende gegevens over bv. specifieke markerscores zijn daar geen onderdeel van' opmerkelijk als ik dat koppel met 'Wij concentreren ons op het bepalen van de soort (wolf/hond/vos etc.) en het identificeren van individuele dieren (GW-code)'. Immers die specifieke markerscores maken het dat je een conclusie kan trekken dat het om een bepaalde soort of individu gaat. Het is dus niet zozeer dat die gegevens er niet zijn, maar het gaat erom dat u ze niet heeft dan wel daar niet naar vraagt. En daar draait het wat ons betreft nou net om. Helemaal wetende dat in de rapporten zoals door mij aangeleverd (INBO en ForGen) interpretaties worden meegeleverd ten aanzien van die markerscores. Komt bij, internationaal is het delen van markerscores (zeker in wetenschappelijke publicaties) heel normaal. Het gebeurt alleen in Nederland niet.

Daarnaast vraag ik mij af wat er gevoelig is aan gegevens als die wetenschappelijk verantwoord zijn gemeten? Mijn interpretatie van die gevoeligheid is dat het misschien wel zaken bevat die we liever niet zien, dan wel dat de mensen die bezig zijn met die data daar een mooi verdienmodel aan hebben. Immers in het land van blinden is eenoog koning.

Net als vele andere gebieden (het zou Bij12 sieren in jullie communicatie dat niet alleen op het Park te richten maar op al die gebieden waar niet door Bij12 wordt gemonitord, of om het makkelijker te maken die terreinen te benoemen waar het wel gebeurt) maakt de Hoge Veluwe geen onderdeel uit van het gebied dat door Bij12 wordt gemonitord op het voorkomen van wolven. Dat betekent niet dat er geen monitoring op wolven op de Hoge Veluwe plaatsvindt, in tegendeel. Er vindt enorm veel monitoring op wolven plaats wat hele interessante 44521236zichten oplevert. Wij maken daar totaal transparant melding van op onze website

0009

<https://www.hogeveluwe.nl/nl/monitoring-wolf> . Wij werken op dit moment, in samenwerking met (internationale) wetenschappers, aan publicaties.

Ten aanzien van het gesprek over 'de uitwisseling van gegevens over het voorkomen van wolven' kan ik u aangeven dat wij daar altijd open voor staan. Echter ook hierin gebeurt daar al het een en ander in, immers medewerkers van Bij12 bellen mij met enige regelmaat en ik geef door wat ik weet. Van de opmerking in jullie rapportage 2025 'Het is onduidelijk hoeveel wolven er momenteel op de Hoge Veluwe aanwezig zijn en welke individuen dit zijn' klopt derhalve helemaal niks van en betreft een negatief frame richting het Park wat nergens op gebaseerd is. Immers jullie krijgen door ons doorgegeven hoeveel wolven er in het Park lopen en wij weten om welke individuen het gaat. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat er meer achter de opmerking schuil gaat.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Apeldoornseweg 250, 7351 TA Hoenderloo

T: +31 (0)55 378 81 00

M: +31 (0)6 5.1.2e

W: www.hogeveluwe.nl

@: 5.1.2e @hogeveluwe.nl

Het Nationale Park De Hoge Veluwe bestaat 90 jaar! Bekijk alle activiteiten rondom ons jubileum op hogeveluwe.nl/jubileum

De informatie verzonden met dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. In voorkomende gevallen wordt u verzocht dit bericht terug te sturen of het origineel te vernietigen. NP De Hoge Veluwe staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mailbericht, noch voor een tijdige ontvangst.

Van: 5.1.2e <5.1.2e@bij12.nl>

Verzonden: vrijdag 23 mei 2025 11:35

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@hogeveluwe.nl>

Onderwerp: DNA-analyses door ForGen en INBO

Geachte 5.1.2e

Dank voor het delen van de rapportages van DNA-analyses door ForGen en INBO. De beantwoording van uw mail is even blijven liggen, mijn excuus daarvoor.

De rapportages die u deelde zijn uitgebreider dan de data die aan BIJ12 wordt aangeleverd in het kader van de monitoring van de wolvenpopulatie. Wij concentreren ons op het bepalen van de soort (wolf/hond/vos etc.) en het identificeren van individuele dieren (GW-code). Onderliggende gegevens over bv. specifieke markerscores zijn daar geen onderdeel van. Hierbij is een 44521236 maakt van het belang van dergelijke gegevens voor de rapportages die wij in opdracht van de provincies opstell0009

Ook het aantal analyses dat wij laten uitvoeren speelt hierbij een rol. Verder houden wij bij de publicatie van gegevens rekening met het maatschappelijk belang van transparantie over de ontwikkeling van de wolvenpopulatie en de gevoeligheid van gegevens over wolven. Achterliggende 'ruwe' gegevens uit de DNA-analyses, vergelijkbaar met die in de rapportages van ForGen en INBO, kunnen wij in overleg met provincies in specifieke gevallen opvragen.

Op dit moment is het gebied van De Hoge Veluwe geen onderdeel van het gebied dat door ons wordt gemonitord op het voorkomen van wolven. We zouden graag verder met u in gesprek gaan over de uitwisseling van gegevens over het voorkomen van wolven.

5.1.2e

5.1.2e

M 06 5.1.2e | E 5.1.2e @bij12.nl
Leidseveer 2, 3511 SB Utrecht | www.bij12.nl

Werkt voor provincies

Volg ons op [LinkedIn](#), [X](#) en [YouTube](#).

Van: 5.1.2e <5.1.2e@hogeveluwe.nl>

Verzonden: donderdag 8 mei 2025 07:59

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@bij12.nl>

Onderwerp:

Geachte 5.1.2e

Zoals afgesproken zie bijgaand de rapportages zoals ik die van verschillende instanties (in dit geval ForGen (D) en INBO (B)) ontvang. Ik ga ervan uit dat dit in Nederland ook (gestandaardiseerd) mogelijk moet zijn waarbij in de rapportages (mag een ingevuld model zijn) aandacht wordt besteed aan verschillende aspecten als scores op markers, verwantschap met andere wolven, scores op herkomst, mate van hybridisatie etc. maar ook een uitleg bij eventuele bijzonderheden en foto origineel monster om dat specifieke monster terug te kunnen herleiden naar een specifieke locatie.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Apeldoornseweg 250, 7351 TA Hoenderloo

T: +31 (0)55 378 81 00

M: +31 (0)6 5.1.2e

W: www.hogeveluwe.nl

@: 5.1.2e @hogeveluwe.nl

Het Nationale Park De Hoge Veluwe bestaat 90 jaar! Bekijk alle activiteiten rondom ons jubileum op hogeveluwe.nl/jubileum

De informatie verzonden met dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. In voorkomende gevallen wordt u verzocht dit bericht terug te sturen of het origineel te vernietigen. NP De Hoge Veluwe staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mailbericht, noch voor een tijdige ontvangst.